

Socialdepartementet
103 33 Stockholm
s.remissvar@regeringskansliet.se

Stockholm
2022-01-31

Vår referens
Erik Gustaf Ageberg

Er referens/Dnr
S2021/06996

Betänkandet Reglering av privata sjukvårdsförsäkringar (SOU 2021:80)

Företagarna har beretts möjlighet att lämna synpunkter på det rubricerade förslaget och får anföra följande.

Företagarna är Sveriges största medlemsorganisation för små och medelstora företag och företräder ca 60 000 företagare genom 250 lokalföreningar. Sverige har idag drygt en miljon företag och ca 500 000 företagare. Det motsvarar ungefär 10 procent av alla sysselsatta i Sverige. Nästan två miljoner människor arbetar idag i företag med färre än 50 anställda. Det är nästan dubbelt så många fler än vad som jobbar i företag med fler än 50 anställda. Sammantaget utgör de omkring 40 procent av hela arbetskraften.

Bland det dyraste som kan drabba en företagare är att företagaren själv eller en medarbetare drabbas av sjukdom. Sjukfrånvaro orsakar produktionsbortfall, behov att rekrytera vikarier och i övrigt extra administration, som i sig kan vara utmanande att klara för små företag. Därmed har företagare stora drivkrafter att vidta åtgärder för att minska sjukfrånvaron hos sina medarbetare. En sjukskriven arbetstagare i ett småföretag påverkar inte bara företagets ekonomi utan också företagarens personliga situation genom den nära kollegiala relation som oftast finns mellan medarbetare och företagare i småföretag.

Arbetsgivare har ett långtgående ansvar för sina anställdas välmående enligt bland annat Arbetsmiljölagen. Insatser för att skapa en god arbetsmiljö är högt prioriterat av de flesta företagare, liksom insatser för rehabilitering i förekommande fall. Ett exempel på en sådan åtgärd är företagshälsovården, som i huvudsak arbetar proaktivt för att motverka risker i arbetsmiljön. Arbetsgivare tar sitt ansvar för arbetsmiljö och rehabilitering på olika sätt. Många arbetsgivare tecknar avtal med privata vårdgivare, ofta genom företagshälsovård. Andra tar sitt arbetsgivaransvar genom att teckna sjukvårdsförsäkringar för att deras anställda ska få en så korrekt och snabb bedömning och behandling som möjligt. Sjukvårdsförsäkringar tecknas ofta av mindre arbetsgivare som ett stöd för arbetsgivare att minska sjukfrånvaron samt förbättra arbetsmiljön och hälsan på arbetsplatsen.

Kvaliteten i svensk vård är fortsatt god, men väntetider för läkarbesök är bland de längsta i Europa. Långa väntetider är ett stort problem för den vårdbehövande individen, liksom för arbetsgivaren och de yrkesverksamma inom vården. Sjukskrivningar som varar längre än 30 dagar beror ofta på väntetider till vårdinsatser eller medicinska utredningar. Därmed tar det lång tid för den enskilde att få rätt rehabiliteringsåtgärder. På så vis påverkar väntetiderna inom vården också sjukförsäkringen, som belastas hårt i onödan. Sjuka medarbetare som väntar på vård får också effekter på företagets förmåga att verka och konkurrera – inte minst om det är en nyckelmedarbetare som blivit sjuk. Det är av denna anledning många

arbetsgivare har köpt en kompletterade privat sjukvårdsförsäkring för sig själva och sina nyckelmedarbetare.

Det kan vara svårt för företagare att vara frånvarande från arbetet i samma utsträckning som anställda. Detta eftersom företagaren ofta själv är en förutsättning för verksamhetens fortlevnad. För att minska sina egen utsatthet tecknar många företagare sjukvårdsförsäkringar. På så sätt kan de snabbt få tillgång till det skydd de, och företaget, behöver om de skulle drabbas av sjukdom eller skada. Två av tre företagare uppger att de har en sjukvårdsförsäkring för sig själva. Något fler kvinnliga företagare (70 procent) har sjukvårdsförsäkringar än manliga företagare (66 procent). Soloföretagare har sjukvårdsförsäkringar i samma utsträckning som företagare med anställda.¹

I kölvattnet av Covidpandemin står svensk vård – och svenska arbetsgivare – inför stora utmaningar. Sjukvården har under pandemin utfört färre icke-nödvändiga operationer. Särskilt har rehabiliteringsinsatser fått vänta. Till det tillkommer de som insjuknat i Covid-19 och som kräver rehabilitering. Denna vårdskuld och rehabiliteringsskuld riskerar allvarligt att tynga vården och arbetsgivare över lång tid framöver.

Utredningens direktiv har dessvärre begränsat utredarens möjligheter att utreda på vilket sätt den försäkringsfinansierade vården kan spela en konstruktiv roll för hälso- och sjukvården så att fler patienter kan få snabbare och bättre vård. Företagarna har hög tilltro till samverkan mellan det offentliga och privata för att tillgodose en kvalitativ och effektiv välfärd till medborgare.

13.4 Nya verktyg och bättre förutsättningar vad gäller regionernas avtal med privata vårdgivare

Utredningen föreslår att det ska framgå av avtal hur det säkerställs att vårdgivarens övriga uppdrag inte påverkar de uppgifter som har lämnats över, om en vårdgivare har andra uppdragsgivare än regionen.

Utredningen finner inga belägg för att privata sjukvårdsförsäkringar leder till undanträngningseffekter av regionpatienter, eller andra prioriteringsproblem inom vården på grund av försäkringar. Det är därför beklagligt att utredningen lämnar förslag om nya krav i hälso- och sjukvårdslagen. Formkraven för avtalet mellan en region och privat vårdgivare är inte specificerade, varför det finns en överhängande risk att utformningen politiseras. Inskränkningar eller begränsningar av privata vårdgivares resurser riskerar leda till ineffektivitet i både den offentligfinansierade vården och de privata vårdgivarnas verksamhet.

Vidare anser Företagarna att det inte är förenligt med de grundläggande principerna för offentlig upphandling att exkludera privata vårdgivare med grunden att de även tar emot patienter som finansierar sin vård på annat vis än genom det offentliga. Det finns däremot inget som redan idag hindrar offentliga verksamheter från tydlig kravställning och uppföljning av upphandlade varor och tjänster, något som Företagarna skulle välkomna mer av.

Genom att begränsa företags möjligheter att ta emot patienter från både det offentliga och det privata leder utredningens förslag till att större vårdföretag kommer att kunna separera

¹ Företagarna, ”Sjukvårdsförsäkringar och rehabiliteringsplaner” (2021).

sina verksamheter medan mindre vårdföretag får svårt att hävda sig i konkurrensen. Det leder till en mindre diversifierad vård, lägre kvalitet och sämre kundnöjdhet.

Företagarna avstyrker förslaget.

13.9 Förmån av privata sjukvårdsförsäkringar ska särredovisas

Utredningen föreslår att arbetsgivaren ska till Skatteverket särredovisa förmån av privata sjukvårdsförsäkringar, på individnivå, antingen i en arbetsgivardeklaration eller genom att lämna en kontrolluppgift. Arbetsgivaren ska redovisa värdet av den privata sjukvårdsförsäkringen. Värdet ska sättas ned med det belopp som mottagaren själv har betalat för förmånen.

Förmån av privata sjukvårdsförsäkringar redovisas i dag tillsammans med övriga förmåner i arbetsgivardeklarationen eller kontrolluppgiften. Utredningen föreslår att förmånen av privat sjukvårdsförsäkring, på individnivå, redovisas separat till Skatteverket dvs. inte tillsammans med andra förmåner. På så sätt kan tillgången till analyserbara data rörande privata sjukvårdsförsäkringar öka, enligt utredningen.

Regelverk kan inte utformas så att det blir företagets uppgift att förenkla för myndigheter i sin myndighetsutövning. Redan idag lägger företagare i genomsnitt 10 timmar i veckan på administration och regelförfaranden. Denna tid måste minska.

Införandet av månadsvisa arbetsgivardeklarationer på individnivå har inneburit en ökning av administrativ börda för företag. Utredningens förslag innebär en ytterligare pålaga. Det framgår tydligt att utredningen inte alls tagit hänsyn till de mindre och växande företagen. Sedan 1990 har fyra av fem jobb skapats i dessa företag. Att bortse från dem och sysselsättning för att underlätta möjligheten att samla in data om 1 procent av all utförd vård i Sverige framstår som överilad och oproportionerligt.

Utredningen har heller inte kunna beskriva ett klart syfte med denna datainsamling utöver att det skulle vara möjligt att göra analyser över vilka grupper som har en privat sjukvårdsförsäkring och att simulera effekter på offentliga finanser till följd av ospecificerade framtida och tänkbara regelförändringar. Det får anses vara mycket svagt motiverat.

Gemensamma regler är avgörande för en fungerande marknad. Men regler kan även ge upphov till negativa konsekvenser när de blir mindre ändamålsenligt utformade eller helt enkelt för många. Reglerna måste vara användbara, effektiva och samtidigt ge möjlighet för företag att utvecklas. Utredningens förslag är inte ett sådant.

Företagarna avstyrker förslaget.

Fredrik Östbom
Samhällspolitisk chef
Företagarna

Erik Gustaf Ageberg
Näringspolitisk expert
Företagarna